

PULA

A r h e o l o š k i m u z e j I s t r e

HISTRIA ARCHAEOLOGICA, sv.2, Branko Marušić, Kompleks bazi-
like Sv. Sofije u Dvogradu. Pula 1971/1976/, god.II, str.90,
tabla XLVI, fotografije, 4 karte, hrv. /njemački/. Gl.urednik
Boris Bačić. Naklada 1000 komada.

Materijal štampan u ovom svesku Histrie daje opis toka istra-
živanja, nalaza, kronološke i tipološke analize sa područja
Sv. Sofije u Dvogradu, koje su u stručnoj i naučnoj evidenci-
ji vodi kao nalazište izvanrednog značaja. Branko Marušić te-
meljito obrađuje sve dosada istražene faze gradnje crkve, od
starokršćanske do predromaničke i romaničke opisujući i među-
faze u izgradnji koje pripadaju predromanici i ranoj romanici.
Autor ističe, kao značajan rezultat istraživanja u Sv. Sofiji
i nalaze zidnih slika i skulptura. Tipologija pojedinih grupa
spomenika, upravo zahvaljujući navedenim nalazima, pruža mo-
gućnost valorizacije srodnih nalaza na širem geografskom pros-
toru. Opširno su opisani i sitni nalazi, keramika, staklo, me-
tal i dr. U zaključku B.Marušić piše "...Rezultati dobiveni u
toku dosadašnjih arheoloških radova u Dvogradu upućuju na
daljnja istraživanja i to u dva smjera. Prvi predstavlja iska-
panja unutar dvogradske kaštela, na Parentinskom vrhu i na
ranosrednjovjekovnim grobljima s obadje strane Drage. Samo
takvim sistematskim radom dobit će se zaokružena arheološko-
-povijesna slika tog područja. Drugi smjer prelazi lokalne ok-
vire, on je općeg značaja budući da je usmjeren prema produblje-
nom istraživanju "istarskog" tipa oblikovanja crkvenog prostora
i za druga geografska prostranstva."

B.Š.

SENJ

" S e n j s k i z b o r n i k " b r o j 6

U izdanju Gradskog muzeja i Muzejskog društva Senja ovih je
dana izišao i šesti svezak "Senjskog zbornika", pažnje vrije-
dan dokument koji svojim sadržajem može zadovoljiti ne samo

povjesničara već i svakog drugog čovjeka zainteresiranog za povijesno i kulturno bogatstvo Senja i njegove okolice. Iako se ne mogu pohvaliti s obiljem sredstava za svoju djelatnost, Senjski muzej i Muzejsko društvo, okupljajući veći broj "zamljubljenika" senjskih vrijednosti, već godinama prikupljaju i objelodanjuju dokumente i prikaze ujedinjene u zborniku.

Najnoviji "Senjski zbornik", šesti po redu, na oko 550 stranica nudi čitaocu obilje zanimljivih materijala. U samom početku - kako to napominje i uredništvo zbornika - objavljeni su referati i priopćenja podnijeti u listopadu 1974. godine u Senju na znanstvenom skupu "Senjske tiskare u 15. i 16. te 19. i 20. stoljeću" (taj skup je održan pod pokroviteljstvom NIŠP "Vjesnik" u povodu 480. obljetnice glagoljske tiskare i 100. obljetnice sadašnje "Jadranske tiskare", i organiziralo ga je sensko muzejsko društvo u suradnji s riječkom znanstvenom bibliotekom i staroslavenskim institutom "Svetozar Ritig" iz Zagreba).

Evo samo nekih naslova iz tog dijela zbornika Melita Viličić piše o arhitektonskoj strukturi Senja u vrijeme tiskare 15. i 16. stoljeća (prilozi su ilustrirani obiljem fotografija). Anica Nazor je autorica napisa o potrebi kritičnih ili faksimiliranih izdanja senjske glagoljske tiskare, a Ivanka Petrović o literaturi u kojoj je svatko primao i davao (uz zbirku "Mirakuli slavne deve Marie", Senj 1507/1508. godine).

Marija Pantelić daje prikaz kulturnog ambijenta djelovanja blaža Baromića, pisca i stampara glagoljskih knjiga, dr Vanda Ekl piše o ulozi biblioteke u afirmaciji glagoljice kao povijesno-kulturnog fenomena. Nikola Marulić o kulturno-povijesnom značenju glagoljice. Branko Fičić autor je teksta "Knjigoveža-glagoljaš", pop Grgur Kraljić iz Senja (1497-1502.), Lelja Dobrović - "Pavao Vitezović u Zagrebu", Vladimir Kraljić - "Novi arhivski nalaz o glagoljskoj tiskari u Senjskoj dragi", Mihovil Bolonić - "Stoljetne veze krčkih i senjskih glagoljaša", Ante Glavičić - "Vlasnici i zgrade u kojima su djelovale senjske tiskare 19. i 20. stoljeća", dr Vinko Antić - "Rad i djela senjskih tiskara 19. i 20. stoljeća" itd.

U tridesetak drugih napisa orijentiranih na druge, ali ništa manje zanimljive teme, zanimljivo su štivo za svakoga kome doprije do ruku ovaj zbornik.

(Vjesnik, 20.III 1976.)

G.Radivojević

VUKOVAR

Brane Crljenjak, Razvitak vukovarskih ulica, Vukovar, 1975. vlastita naklada autora, 150 str. + reprodukcije, naklada: 500 primjeraka.

Knjiga Brane Crljenjaka, vukovarskog profesora i agilnog kulturnog radnika, vrijedan je dokumenat o povijesti Vukovara koji se temelji na obilnom, pomno obrađenom, materijalu arhivskim dokumentima, analizama, statistikama, a tematikom je zanimljiva i za ustanove kojima je tema izučavanja stari i suvremeni urbanizam, arhitektura, zaštita spomenika kulture, povijest. Brane Crljenjak, u vlastitoj nakladi (podatak pažnje vrijedan) ilustrirao je knjigu sa preko 50 crteža i fotografija, a posebno je važan pregled izvora i korištenih materijala.

Razvitak Vukovara pratimo tako od najstarijih, do sada poznatih, pisanih dokumenata, listina ili povelja hrvatsko-ugarskih kraljeva, preko turskog razdoblja sve do Novog Vukovara. Kroz stare vukovarske ulice autor vodi bilježeći pojedina mjesta, postanak zgrada, imena vlasnika, upoznaje sa starim nazivima ulica te donosi pregled imena ulica unatrag nekoliko decenija. Sadržajno je knjiga podijeljena po povijesnim razdobljima: Vukovo, Varoš, Stari Vukovar-Turski period, Stari Vukovar-Austrijska reokupacija /za razdoblje od 1687-1863.god./, Novi Vukovar-Austrijska reokupacija /za razdoblje od 1687-1863.god./, Vukovo /za razdoblje od 1687-1945.god. i d./, Stilske kategorizacije/ pučko graditeljstvo, barok, klasicizam, pseudostilovi /neostilovi/, secesija/, Nazivi ulica - od starodrevnih pučkih naziva do današnjih naziva ulica.

Metoda kojom je stvorena ova knjiga, može poslužiti kao dobar primjer za slične teme, a način fiksiranja gotovo svake vrijedne pojedinosti vukovarskih ulica, fotografijom, crtežom